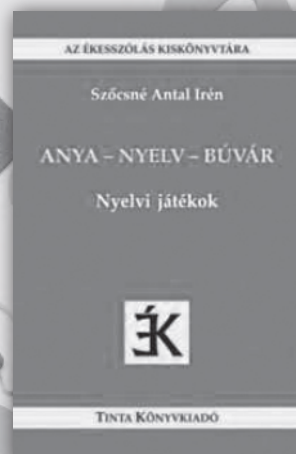

SZERDI ILONA

NYELVTANÓRÁN IS JÁTÉKOSAN!

(SZÖCSNÉ ANTAL IRÉN: ANYA – NYELV – BÚVÁR. NYELVI JÁTÉKOK. TINTA KÖNYVKIADÓ, BUDAPEST, 2016. 145 OLD.)

„Gyarapítsa szókincsét, pallérozza elméjét, engedje szárnyalni fantáziáját, tegye próbára kreativitását, tehát legyen a játszó társam, kedves játszótársam!” – ezekkel a szavakkal buzdítja Szöcsné Antal Irén az érdeklődőt könyve elolvasására (8. old.). Az *Anya – nyelv – bűvár* c. nyelvijáték-gyűjteménye 2016-ban a Tinta Könyvkiadó *Az ékesszólás kiskönyvtára* sorozatának 39. köteteként jelent meg. A kiadó sorozatában ez már a harmadik olyan kiadvány, amely anyanyelvi fejtörőket sorakoztat fel. Olyan gyűjteményeket követ, mint amilyen Forgács Tamás *Anya – nyelv – csavar* (2008) és *Anya – nyelv – ész* (2012) című munkája, Hernádi Sándor *Nyelvi próbák* (1982) gyűjteménye, illetve amelyekből maga a szerző is merít: Vargha Balázs *Játsszunk a szóval!* (1972), Grétsy László *Nyelvi játékaink nagykönyve* (2013). A gyűjtemény a következő tematikai fejezetekre tagolódik: játék a magánhangzókkal, a mássalhangzókkal, a szótagokkal, az igékkel, a melléknevekkel, a számnevekkel stb. A feladatok sokrétűségét és hasznosíthatóságát előlegezi meg az a tény, hogy a szerző sokéves magyartanári tapasztalattal rendelkezik, és országos anyanyelvi vetélkedők előkészítésében is rendszeresen részt vesz. Szöcsné könyvét az előszóban a pedagógusoknak, a szülőknek és a fiataloknak ajánlja (8. old.). A könyv a szórakozást, kikapcsolódást kereső vásárlókat és a tanórai segédletek iránt érdeklődő tanárokat egyaránt megszólítja a könyvesboltok polcairól. A 110 oldalnyi feladat között tananyag-kiegészítő, tanórai „lazítást” szolgáló, a diákokat unalmukból felébresztő gyakorlatokat találunk kicsiknek és nagyoknak.

A gyűjtemény elsősorban a nyelvtanórákon forgatható haszonnal. A legtöbb feladat a szófajtan témaköréből való (l. a következő fejezeteket: *Játék az igékkel*, *Játék a nevekkel*, *Játék a melléknevekkel*, *Játék a számnevekkel*), de egy-egy fejezeten belül olyan gyakorlatokat is találunk, amelyekre a cím közvetlenül

nem utal. A mondatrészeket gyakorolathatjuk például a *Mondatbővítés* (12. old.) feladattal, a lexikológiai jelentéviszonyokat pedig a *Szavak szinonimái – csupa e-vel, csupa a-val, csupa o-val* (21. old.), *Ez is állati!* (56. old.), *Bizonyos állatfajoknak több megnevezésük is van* (62. old.) című feladatokkal. A frazeológia témakörének gyakorlatait bővíthetjük a *Rokon értelmű szóláshasonlatok* (27. old.), *Hogyan illenek össze a széttörött közmondások?* (27. old.), *3x10 igekötős ige kerestetik!* (28. old.) vagy az *Állatok a közmondásokban* (65. old.) címet viselő feladatokkal. A helyesírási készségek elmélyítésére is találunk hasznos feladatokat. A *j és ly* helyesírására fókuszálnak az *Egy szóban a j és a ly* (15. old.), *j-vel is jó, ly-vel is jó* (15. old.) vagy az *Itt j, ott ly* (113. old.) feladatok. A rövid és hosszú mássalhangzók jelentés-megkülönböztető szerepét emeli ki a *Milyen közös rövid és hosszú mássalhangzó páros illik a szó végére?* (14. old.) vagy a *Mit jelentenek a következő szavak?* (15. old.) feladatok. A szóalkotás – főként a szóképzés, szóösszetétel – témaköréhez kapcsolódnak többek között a *Szógyűjtés* (77. old.), *Melyik két szó hiányzik a szóösszetételekből?* (77. old.), *Véletlen számnév* (79. old.) és a *Milyen foglalkozás a közös előtag?* (87. old.) feladatok.

A gyűjtemény ugyanakkor nemcsak a nyelvtanórákon, hanem az irodalom-, történelem- és földrajzórán is segítségünkre lehet. A Biblia témaköréhez kapcsolódik a *Bibliával kapcsolatos szólások* (48. old.) nevű feladat, a Jókai Mór-regényekről tanultak visszacsatolására pedig a *Csillogó regények* (72. old.), *Melléknevek Jókai regényeiben* (73. old.) vagy a *Jókai-regények szereplői* (73. old.) feladatok szolgálhatnak. Költők, írók nevét, vers- és prózacímeiket kell megfejteni a *Milyen számok hiányoznak a könyv- és verscímekekből?* (76. old.), az *Irodalmi őrvjárat* és az „ÉS” az irodalomban (117. old.) feladatokban. A diákok általános tudásának és műveltségének

bővítését szolgálják többek között a *Játék a családnevekkel* (46. old.) vagy a *Híres emberek helye* (108. old.) feladatok. Az *Állatok csapatban* (64. old.), *Ők vigyáznak rájuk* (64. old.), *Ház körüli állatok szálláshelye* (65. old.), *Régi foglalkozások – Mi a párja?* (88. old.) című feladatok a kicsik tudását bővítik a világról, az őket körülvevő környezetről. Történelmi ismereteiket tesztelhetik a diákok a *Történelmi eszperentével* (83. old.). A szerző a földrajzi fejtörőknek is szentel fejezeteket. A 30 feladatot tartalmazó két egységben elsősorban Magyarország településeit érintő gyakorlatokat találunk, 15 feladat pedig célzottan Borsod–Abaúj–Zemplén megye településeire épül. Ez utóbbi motiváltsága a szerző szülőföldjével köthető össze. A megoldások ellenőrzésében a gyűjtemény végi megoldókulcs is segít.

A kötetből nem hiányoznak az anagramma- és a palindromfeladatok sem. A *Szólánc fűzése* (12. old.) című feladatnak köszönhetően pedig sokunk gyermekkori emlékei elevenednek fel. Személyes kedvenceimmé lettek a *Hogyan lesz a tökből bab?* (9. old.) és az *Igék bújócskája* (26. old.) feladatok. Az előbbiben egy szóláncot kell alkotnunk úgy, hogy a megadott első és utolsó szó közötti szavakban mindig csak 1-1 hangzót változtatunk meg. Az utóbbi feladatban pedig egy közös igével kell két szót kibővítenünk úgy, hogy az elsőnél az ige főnév része, a másodiknál pedig egy újabb igéé legyen (pl. ökölkörmöl).

Magyartanárként sokszor azt tapasztaljuk, hogy diákjainknak gondot okoz a nyelvtani szabályok megértése és a helyesírás, emiatt pedig kevésbé kedvelik a nyelvtanórákat. Szöcsné Antal Irén nyelvi fejtörői azonban játékos és kreatív jellegűknél fogva felébreszthetik tanulóink motivációját az anyanyelvi ismeretek megszerzésére. Bátran ajánlom ezért a kötetet minden olyan tanárnak, aki az élményközpontú oktatás híve.